

Проботюк О. Д.,

*заступник директора з навчально-методичної роботи,
вчитель української мови та літератури,
загальноосвітня школа I-III ст. № 8 м. Житомира*

**ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМП'ЮТЕРНИХ ТА
МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАЛЬНО-
ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ В УМОВАХ ІННОВАЦІЙНОГО
ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА**

Освіта – одна із найважливіших сфер людської діяльності та визначальний факт розвитку людства. Головною особливістю сучасної системи освіти є те, що вона перебуває в стані постійного оновлення, тобто вимагає інноваційного мислення кожного педагога і учня, а значить, створення такої освітнього середовища, в якому педагог і його вихованці почуваються вільно, повністю мотивовані і готові до творчої діяльності. При цьому істотно необхідним є використання в навчальному процесі новітніх педагогічних технологій, що сприяють активізації пізнавального інтересу школярів, підвищенню результативності навчання і оволодінню учнями основними предметними компетенціями.

Педагогічний процес – система, що спирається на теорії загальнолюдських цінностей, гуманізації, особистісно орієнтованого підходу. Головна діюча сила і джерело ресурсів педагогічного процесу – навчання, головна мета якого – розвиток людини в навчальній та позанавчальній діяльності, розвиток її суб'єктності (ініціативності, самостійності, особистісної своєрідності), теоретичного мислення, здатності спілкуватися, співпрацювати, позитивно змінювати себе.

Головна мета школи при цьому – створити умови для саморозвитку педагогів і школярів. Саморозвиток при цьому розуміється як «фундаментальна здатність людини ставати і бути справжнім суб'єктом свого власного життя» [1, с. 52]. Щодо учнів це значить створити умови для формування та розвитку суб'єкта навчальної та інших видів діяльності, тобто людини з теоретичним мисленням, ініціативної, самостійної, здатної спілкуватися, співпрацювати, розвивати і реалізовувати себе. Щодо педагогів – створити умови для формування і розвитку суб'єкта педагогічної діяльності, тобто людини, орієнтованої на гуманітарні

завдання освіти, здатної до проектування, дослідження, рефлексії, – людини, що володіє методом постановки і вирішення навчальних завдань, що прагне до особистісного зростання.

Сучасна освіта неможлива без інноваційних процесів, які є однією з її найважливіших характеристик. Інновація в освіті розглядається як процес створення, поширення та використання нових засобів (нововведень) для тих педагогічних проблем, які досі вирішувалися по-іншому; як результат творчого пошуку оригінальних, нестандартних способів вирішення різних педагогічних проблем; як продукти інноваційної освітньої діяльності, які характеризуються процесами створення, поширення та використання нового способу (новації, нововведення) в галузі педагогічних і наукових досліджень.

Одним із основних напрямів модернізації сучасної освіти є використання у навчально-виховному процесі інформаційно-комп'ютерних технологій та мультимедійного устаткування, що дозволяє активізувати пізнавальну діяльність учнів, розвиток їх творчих здібностей тощо. За допомогою комп'ютерних засобів створюється сприятливе середовище для розвитку інтелекту кожної дитини.

Рушійною силою інноваційної діяльності є педагог як творча особистість. Діяльність вчителя та педагогічні технології, які він використовує, повинні забезпечити становлення особистості, успішної в усіх сферах. Як доводять вчені, виховати таку особистість може тільки творчий учитель, тобто педагог, здатний до самоорганізації, який має професійну компетентність і здатність самовдосконалюватися, оскільки він на практиці може експериментувати і переконуватися в ефективності методик навчання, коригувати їх, пропонувати нові технології та методи навчання. Основна умова такої діяльності – інноваційний потенціал вчителя, який виявляє готовність удосконалювати педагогічну діяльність, а також наявність внутрішніх засобів і методів, здатних забезпечити цю готовність. Характерною рисою сучасних інформаційних технологій є те, що вони надають практично необмежені можливості для самостійної та спільної творчої діяльності учнів і вчителів.

Інноваційна освітня діяльність у школі передбачає також використання інноваційних навчальних технологій – комплексу загальних операційних дій педагогів і школярів, в результаті виконання яких істотно посилюється мотивація учнів до навчального процесу, тобто змінюються потреби в навчанні, підвищується зацікавленість процесом навчання – навчання стає життєвою цінністю, дозволяє істотно підвищити результативність засвоєння змісту освіти і рівень оволодіння учнями ключовими компетенціями, які передбачають їх особистісно-соціальний та інтелектуальний розвиток [2, с. 96].

Змістом діяльності вчителя на уроках з використанням інноваційних педагогічних технологій повинна стати не подача готових знань, а організація навчальної діяльності, тобто організація ситуацій, в яких нові

знання можуть бути здобуті і глибоко осмислені самими учнями. Саме в таких навчальних ситуаціях створюються можливості для позитивних змін самих школярів, для формування психологічних механізмів їх навчальної діяльності, для розвитку їх психічних функцій і особистісного своєрідності. При цьому також обумовлюється активна роль педагога як людини, що визначає цілі і завдання навчального процесу, засоби і способи їх досягнення і організує активність школярів по засвоєнню ними знань. Головним мотивом навчання тут стає інтерес до пізнання: формуються інтелектуальні та особистісні здібності, яких у учнів раніше не було, що дозволяє їм надалі якісно засвоювати матеріал. Основним психологічним завданням є формування вміння вчитися – здатність ставити і вирішувати завдання щодо саморозвитку.

Інноваційна діяльність є специфічною і досить складною, вимагає особливих знань, навичок, здібностей. Впровадження інновацій неможливе без педагога-дослідника, який володіє системним мисленням, розвиненою здатністю до творчості і усвідомленою готовністю до інновацій. Всі педагоги погодяться з тим, що інновації починаються з креативних думок. Для того, щоб викликати в учнів інтерес навчання, вчителі повинні шукати нові, цікаві та результативні форми і методи навчання, адже підвищення ефективності навчання безпосередньо залежить від доцільності добору та використання різних методів навчання, а також від активізації всього навчального процесу. Кожен педагог повинен намагатися організовувати інноваційний процес під час навчальної діяльності учнів таким чином, щоб створити сприятливе навчальне середовище, в якому теорія і практика засвоювалися б одночасно.

Мультимедіа та використання ІКТ – це представлення об'єктів і процесів не традиційним текстовим описом, а за допомогою фото, відео, графіки, анімації, звуку, тобто у будь-який відомий у наш час спосіб. Традиційний урок поступається мультимедійному як за рівнем цікавості, інформаційності, так і результативності. А от за допомогою комп'ютерних технологій та мультимедійних презентацій можна не лише продемонструвати навчальний матеріал, а й розвивати у школярів творче, логічне та алгоритмічне мислення, наблизити дітей до життя, що дає можливість досягнути високих результатів навчання [3, с. 16].

З упевненістю можна стверджувати що процес навчання – це не автоматичне вкладення навчального матеріалу в голову учнів. Він вимагає напруженої розумової роботи учня і його власної активної участі в цьому процесі. Мультимедійні уроки та заняття з використанням інформаційно-комп'ютерних технологій приваблюють школярів, оскільки вони завжди різні, цікаві, захоплюючі. Під час таких уроків створюються умови для активного спілкування, за якого учні прагнуть висловити власні думки, з бажанням виконують завдання, виявляють цікавість до навчального матеріалу, вчать працювати самостійно і знаходити розв'язання складних навчальних та життєвих задач. Завдяки використанню ІКТ та

мультимедіа відбуваються зміни у навчально-виховному процесі, в центрі якого перебуває особистість учня. Головною метою за таких умов стає розвиток інтелекту, творчих здібностей, пізнавальної активності школярів, що дає змогу сформувати у дітей здатність до самореалізації, самостійності мислення, уміння працювати над розв'язанням власних життєвих проблем. Отже, за допомогою інноваційних мультимедійних та комп'ютерних технологій здійснюється творчий розвиток дитини, а також вдосконалюється творча майстерність педагога.

Як з перших уроків вчитель зацікавить учнів вивченням предмету і сприятиме їх всебічному розвитку, таким і буде його кінцевий результат. І якщо він не викличе інтерес в учня з перших днів, то цей школяр назавжди залишиться байдужим до навчання, житиме без радості пізнання і відкриття нового і невідомого. Педагог буде успішним на своїх уроках тільки тоді, коли зрозуміє, що його учням подобається все нове і цікаве. Творчість має бути домінуючою рисою кожного педагога, адже майбутнє школи – в руках вчителя.

ЛІТЕРАТУРА

1. Беспалько В.П. Складові педагогічної технології. – М.: Педагогіка, 1989.
2. Попова А.І. Інновації в сучасній педагогічній теорії та практиці / Педагогіка і психологія: Збірник наукових праць / За заг. ред. акад. І.Ф. Прокопенко, чл.-кор. В.І. Лозовий. – Харків: ХДПУ, 1999. – Вип. 9.
3. Пономаренко Л. Мультимедійна підтримка навчального процесу / Л. Пономаренко // Початкова освіта. – 2012. - № 1-2. – С. 16.